

موفقیت ایران در شکستن تحریم بنزین آمریکا

فرهاد محمدی

ایران طرح ضربتی تولید بنزین خود را در مهر ماه به اجرا درآورد تا به غرب بفهماند که محدودیت‌های آنها برای متوقف ساختن عرضه سوخت از جانب فروشندگان خارجی از کارایی لازم برخوردار نیست. پیش از این ایران روزانه حدود ۱۸ میلیون لیتر بنزین وارد می‌کرد که این رقم در حدود یک چهارم مصرف روزانه در داخل کشور است.

طرح تولید ضربتی بنزین در مجتمع‌های پتروشیمی، از مرداد ماه سال جاری در واحدهای پتروشیمی شروع شد و ظرفیت تولید این فرآورده راهبردی با اجرای این طرح از روزانه ۴۴ میلیون لیتر به روزانه ۶۶ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر افزایش می‌یابد که این مهم، عدم نیاز به واردات بنزین را در پی دارد.

ایران با تولید روزانه حدود ۱۴ میلیون لیتر بنزین در مجتمع‌های پتروشیمی و هشت میلیون لیتر (از طریق تبدیل نفتای سبک) در پالایشگاه‌ها به مجموع ظرفیت تولید روزانه ۶۶ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر بنزین دست می‌یابد.

با اجرای طرح تولید ضربتی، قرار است بنزین با کیفیت در شش مجتمع پتروشیمی تولید و به برخی پالایشگاه‌های کشور برای افزایش اکتان بنزین تولیدی این پالایشگاه‌ها فرستاده و به جای بنزین وارداتی به بنزین تولیدی این پالایشگاه‌ها افزوده شود. بنزینی که در این شش مجتمع پتروشیمی تولید می‌شود اکتان و یا درجه آرام سوزی آن از ۹۵ تا ۱۱۰ است، این نوع بنزین معروف است به بنزین سوپر. البته نسبت بنزین سوپری که در جایگاه‌ها عرضه می‌شود، این بنزین سوپر چون مشخصات شیمیایی و فیزیکی آن بسیار برتر و مرغوب‌تر است به همین دلیل نیاز است که این بنزین از مجتمع‌های پتروشیمی تحویل گرفته شود و به پالایشگاه‌های دیگر برود که اکنون عمدتاً به پالایشگاه بندرعباس و آبادان ارسال می‌شود و در آنجا با افزودنی‌های دیگر اختلاط صورت می‌گیرد و بنزین با درجه آرام سوزی یعنی استاندارد مصرف در خودروها و همینطور مشخصات کیفی دیگر تحویل جامعه می‌شود.

پیش‌بینی می‌شود در مجموع تا پایان اسفند ماه امسال سه طرح بنزین سازی و بهینه سازی پالایشگاه آبادان (کت کراکر) با ظرفیت ۴/۶ میلیون لیتر و پروژه بنزین سازی پالایشگاه تهران با ظرفیت ۱/۵ میلیون لیتر و فاز اول توسعه پالایشگاه شازند با ظرفیت ۷ میلیون لیتر در روز در مدار بهره برداری قرار گیرند. افزایش ظرفیت تولید بنزین و گازوئیل، کاهش تولید نفت کوره، افزایش درجه اکتان

از پیش واضح بود که تحریم بنزین ایران توسط آمریکا به نتیجه نخواهد رسید و با توجه به امکانات پالایشگاه‌ها و مجتمع‌های پتروشیمی موجود در کشور، ۱۸ میلیون لیتر بنزین وارداتی ایران به نحوی جبران خواهد شد به طوری که مراجعه به آمار واردات بنزین نیز در سال جاری از تیر ماه که هشت میلیون لیتر واردات بنزین انجام شده و در شهریور ماه به ۸۰۰ هزار لیتر رسید نشان از برنامه‌ریزی مسئولان برای جبران کمبود عرضه بنزین کشور را حکایت می‌کرد. اکنون با تدابیر انجام شده این مهم با استفاده از امکانات داخلی امکانپذیر است و ایران از این بابت با تهدید جدی دیگری مواجه نیست و این نشان از موفقیت وزارت نفت در بی اثر گذاشتن این تحریم دارد:

۲۶ آبان ماه سال گذشته وقتی وزیر نفت خبر اجرای آزمایشی طرح تولید ضربتی بنزین را در مجتمع‌های پتروشیمی اعلام کرد، غربی‌ها آن را به حساب یک ژست تبلیغاتی گذاشتند، اما کارکنان بی ادعای صنعت نفت اثبات کردند که به آنچه می‌گویند اعتقاد دارند و در مقابل هر تهدیدی می‌ایستند. حاصل این آزمایش، تولید ۱۴ میلیون لیتر بنزین بود، ولی هدف اصلی آن که حرکت صنعت نفت کشور به سمت خوداتکایی در تولید بنزین و کاهش واردات این فرآورده بود بیش از هر چیز دیگر بر کام صنعتگران کشورمان شیرین آمد.

اجرای آزمایشی این طرح برای نخستین بار در کشور آبان ماه سال گذشته به مدت یک هفته در سه مجتمع پتروشیمی نوری (برزویه)، بوعلی سینا و واحد اروماتیک بندر امام خمینی اجرا شد و حاصل این آزمایش، تولید ۱۴ میلیون لیتر بنزین در این مجتمع‌ها بود. بنزین تولیدی در این سه مجتمع پتروشیمی دارای درجه آرام سوزی (اکتان) بالایی است و امکان مخلوط کردن این بنزین سوپر با بنزین معمولی تولیدی در برخی پالایشگاه‌های کشور وجود دارد.

تا جایی که رویترز در گزارشی نوشت، ایران به طور موقت تولید بنزین خود را در مجتمع‌های پتروشیمی آغاز کرد تا به غرب نشان دهد می‌تواند با هرگونه تحریم واردات بنزین به این کشور مقابله کند. خبرگزاری فرانسه نیز در این باره گزارش داد،

سال آینده با ۲/۸ برابر افزایش به روزانه دو میلیون و ۸۰۰ هزار لیتر و گوگرد موجود در گازوییل تولیدی پالایشگاه نیز به زیر ۵۰ جزء در میلیون (پی.پی.ام) می‌رسد. ظرفیت روزانه تولید بنزین پالایشگاه اراک با اجرای طرح توسعه در دو فاز به روزانه ۱۶ میلیون لیتر افزایش می‌یابد. رشید سیدیان، مجری طرح توسعه پالایشگاه شازند تصریح کرد، طرح توسعه پالایشگاه اراک با هدف افزایش تولید روزانه ۸/۶ میلیون لیتر بنزین معمولی، ۲/۶ میلیون بنزین سوپر، ۱/۵ میلیون لیتر گازوییل، ۲/۶ میلیون لیتر گاز مایع، ۱/۲ میلیون لیتر پروپیلن، ۱/۸ میلیون لیتر سوخت جت، ۶۰۰ تن گوگرد و کاهش تولید روزانه ۲/۶ میلیون لیتر نفت کوره در فاز دوم پالایشگاه اجراء می‌شود.

مجری طرح توسعه پالایشگاه شازند پیشرفت کلی پروژه بهینه‌سازی در این پالایشگاه را حدود ۸۷ درصد اعلام و تصریح کرد، این پروژه در مرحله مهندسی و طراحی ۹۵ درصد، تأمین کالا حدود ۹۷ درصد و ساختمان و نصب حدود ۶۴ درصد پیشرفت داشته است. سیدیان با بیان این که مرحله نخست طرح توسعه پالایشگاه شازند اواسط بهمن امسال با هدف افزایش تولید روزانه دو میلیون لیتر بنزین به بهره‌برداری می‌رسد افزود، واحدهای اصلی بنزین سازی از جمله واحد (آر.اف.سی. سی) و (آر.سی.دی) در مرحله دوم اجرای این طرح با هدف تولید روزانه نه میلیون لیتر بنزین تا سال ۱۳۹۰ وارد مدار می‌شوند.

البته اگر همه امکانات، وسایل و بودجه فراهم شود، قرار است تا سال ۱۳۹۲ هفت پالایشگاه دیگر به این ۹ پالایشگاه امروز افزوده شود. طرح ساخت پالایشگاه‌های جدیدی همچون ستاره خلیج فارس و هرمز بندرعباس، کاسپین نکا، خوزستان آبادان، پارس شیراز، آناهیتای کرمانشاه، شهریار تبریز می‌تواند به تولید بنزین کشور روزانه ۱۱۰ میلیون و ۷۰۰ هزار لیتر بیفزاید.

بزرگترین طرح پالایشگاه‌های نفت در ستاره خلیج فارس اجراء می‌شود در این پالایشگاه روزانه ۳۶۰ هزار بشکه میعانات گازی پارس جنوبی برای جلوگیری از واردات بنزین و فرآورده‌های نفتی، افزایش تولید بنزین و محصولات مطابق با استانداردهای کیفی اروپا، همچنین ساخت پالایشگاهی با توجه به الزامات زیست‌محیطی از مهمترین اهداف ساخت چنین پالایشگاهی با این ظرفیت است.

علیرضا ضیغمی، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، پالایشگاه ستاره خلیج فارس را یکی از سودآورترین پروژه‌های پالایشی در حال ساخت می‌داند و می‌گوید، پالایشگاه ستاره خلیج فارس اکنون با ۳۵ درصد پیشرفت خود را برای پالایش میعانات گازی پارس جنوبی آماده می‌کند و قرار است تا سه سال آینده (۱۳۹۲) در مدار تولید قرار بگیرد. البته کارهای اجرایی این پروژه بیش از یک سال است که عملاً به دلیل عدم تأمین مالی و ۳۰ درصد پیشرفت پروژه متوقف شده و بنا بود تا پایان سال ۱۳۹۰ به تولید برسد. البته شرکت نیکو (نفتیران اینتر ترید) از حامیان مالی پالایشگاه ستاره خلیج فارس امسال قرار است ۶۲۰ میلیون یورو دیگر برای ساخت این پالایشگاه اختصاص دهد.

در خصوص اقتصادی بودن بنزین در مجتمع‌های پتروشیمی مهندس بیات، مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی گفت، قیمت تمام شده بنزین که در مجتمع‌های پتروشیمی تولید می‌کنیم نسبت به قیمت بنزینی که قبلاً شرکت ملی نفت در بازارهای جهانی می‌خرید بسیار به هم نزدیک است و اختلاف قابل توجهی ندارد. بیات همچنین افزود، ما همه مجتمع‌های پتروشیمی که توان تولید بنزین دارند را در این طرح به کار نگرفتیم و امکان اضافه کردن مجتمع‌های دیگر و افزودن به این ۱۷ تا ۲۰ میلیون لیتر در روز که در حال تولید هستیم وجود دارد؛ اما کشور نیازی به این موضوع ندارد و ما هم برنامه‌ای برای افزودن بر این شش مجتمع پتروشیمی نداریم و تولید بنزین تخصیص داده شده به این مجتمع‌ها همه تولیدات این آنها نیستند و نیاز داخلی اکنون با این میزان تولید تأمین می‌شود و بخشی از محصولی که تولید و صادر می‌شده است به سمت تولید بنزین در داخل کشور هدایت شده است.

لازم به ذکر است که طبق اطلاعات اعلام شده در حال حاضر امکان تولید ۱۰ تا ۱۵ میلیون لیتر بنزین از مجتمع‌های در نظر گرفته شده برای تولید بنزین در یک برنامه زمان بندی مشخص وجود دارد. البته متخصصین در مورد استفاده از بنزین تولیدی از مجتمع‌های پتروشیمی ابه دلیل وجود ترکیبات آروماتیک و زیان آور بودن آن برای سلامت هشدار داده‌اند که امید است این مهم نیز با کمک متخصصان و پژوهشگران به نحوی منطقی برطرف شود.

بنزین، کاهش میزان گوگرد گازوئیل به ۱۰ (پی.پی.ام)، تولید فرآورده‌هایی با استاندارد یورو ۴ و ۵ و ورود ایران به باشگاه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی از اهداف اجرای طرح‌های بهینه‌سازی، بهبود کیفیت و افزایش ظرفیت در پالایشگاه‌های موجود نفت کشور است.

معاون وزیر نفت در امور پالایش و پخش با تأکید بر آمادگی تمامی پالایشگاه‌های نفت کشور برای دریافت بنزین تولیدی مجتمع‌های پتروشیمی گفت، اگر چه تمام پالایشگاه‌ها آمادگی لازم را دارند ولی پالایشگاه‌های آبادان و بندرعباس بیشتر از سایرین در اجرای این طرح همکاری می‌کنند. البته پالایشگاه اصفهان، تهران و شیراز نیز بنزین تولیدی پتروشیمی اراک را برای اختلاط دریافت می‌کند.

به گفته علیرضا ضیغمی، هم‌اکنون روزانه ۶۴ میلیون لیتر بنزین در کشور مصرف می‌شود که در صورت اجراء نشدن طرح سهمیه‌بندی این رقم به روزانه بیش از ۱۰۰ میلیون لیتر تا ۱۲۰ میلیون لیتر افزایش می‌یافت. مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران از سرمایه‌گذاری ۴۶ میلیارد دلاری برای اجرای طرح‌های نگهداشت توان تولید، بنزین سازی، بهینه‌سازی در پالایشگاه‌های موجود و ساخت پالایشگاه‌های جدید خبر داد و افزود، بر اساس برنامه، دو میلیارد دلار باید در طرح‌های بنزین سازی پالایشگاه‌های موجود هزینه شود که تاکنون ۱/۳ میلیارد دلار از این میزان در این طرح‌ها هزینه شده و حدود ۷۰۰ میلیون دلار از آن باقی مانده است.

این در حالی است که در صورت بهره‌برداری از پروژه‌های بنزین سازی و بهینه‌سازی در پالایشگاه‌های کشور تا پایان سال آینده، حدود ۲۹ میلیون لیتر به ظرفیت تولید بنزین افزوده می‌شود که در کنار تولیدات کنونی (۴۵ میلیون لیتر در روز) منتهای تولیدات پتروشیمی، کشورمان نه تنها بی‌نیاز از واردات خواهد بود که به صادرکنندگان این فرآورده نیز خواهد پیوست. بر این اساس با اجرای برنامه توسعه‌ای در پالایشگاه‌ها، کشور در مسیر بی‌نیازی از واردات بنزین قرار خواهد گرفت.

اما از مهر ماه سال گذشته تاکنون به منظور مدیریت مصرف بنزین در ناوگان حمل و نقل کشور، سهمیه بنزین خودروهای شخصی در سه مرحله به ۱۸۰ لیتر در تابستان سال جاری کاهش یافت به طوری که در اواسط خرداد ماه هم با اختصاص ۱۸۰ لیتر بنزین برای دوره تابستانی (ماهانه ۶۰ لیتر) به خودروهای شخصی، امکان تأمین بنزین مورد نیاز بخش‌های مختلف از محل تولید پالایشگاه‌های نفت داخلی فراهم شد. سید مسعود میرکاظمی وزیر نفت هم مرداد ماه امسال از صرفه جویی بیش از ۱۲ میلیارد دلاری در ۳ ماهه نخست اجرای طرح سهمیه‌بندی بنزین در کشور خبر داده بود.

آمارهای رسمی وزارت نفت نشان می‌دهد با اجرای طرح سهمیه‌بندی بنزین از تیر ماه سال ۱۳۸۶ تا پایان اسفند ماه سال گذشته به ترتیب به طور متوسط روزانه از ۲۰، ۲۲ و ۲۴ میلیون لیتر و در مجموع بیش از ۲۷ میلیارد لیتر در مصرف بنزین صرفه جویی شده است.

با به نتیجه رسیدن طرح افزایش ظرفیت پالایشگاه‌ها، بخشی از بنزین پالایشگاه آبادان با بهره‌برداری از مرحله سوم طرح توسعه این پالایشگاه قرار است در واحد کت‌کراکر (بنزین‌سازی) و واحد الکیلاسیون تولید شود. واحد کت‌کراکر قادر است روزانه ۲۵ هزار بشکه بنزین سوپر با اکتان ۹۳ تولید کند همچنین واحد الکیلاسیون نیز قادر است گاز مایع را به بنزین سوپر تبدیل و بنزین با اکتان بالای ۹۵ تولید کند. به گفته مدیرعامل پالایشگاه آبادان، هم‌اکنون استاندارد شرکت ملی نفت ایران یک درصد یعنی ۱۰ هزار (پی.پی.ام) است که در آینده برنامه داریم گوگرد تولیدی را با ساخت واحدهای جدید سولفور به استاندارد یورو ۵ یعنی ۵۰ (پی.پی.ام) کاهش دهیم.

مدیرعامل وقت شرکت پالایش نفت تهران پیشرفت پروژه بنزین سازی پالایشگاه تهران را ۸۵ درصد اعلام و تصریح کرد، این پروژه با ظرفیت تولید روزانه ۱/۵ میلیون لیتر تا اواخر امسال یا اوایل سال آینده به بهره‌برداری می‌رسد. شاهرخ خسروانی گفت، با اجرای دو طرح تصفیه نفتای سبک و راه‌اندازی واحد ایزومریزاسیون این پالایشگاه تا سال آینده بنزین تولیدی پالایشگاه از نظر کمی افزایش می‌یابد و سایر فرآورده‌های تولیدی پالایشگاه نیز بر اساس استانداردهای جهانی تولید می‌شود.

همچنین با اجرای طرح توسعه و بهینه‌سازی، ظرفیت تولید بنزین پالایشگاه لاوان، تا